

Pääkirjoitus

On puhuttava siitä mistä vaikenemme. Matti Siiralan syntymästä sata vuotta.

Siitä syystä,
että monet ajattelevat toisin,
kuuntelen sydämeni ääntä.
(Rauhala 1977.)

Marraskuussa 2022 Matti Olavi Siiralan syntymästä tuli kuluneeksi 100 vuotta. *Psykoterapia*-lehti on huomionnut hänen elämänsä, ajatuksiaan ja tuotantoaan julkaisemalla hänen kirjoituksiaan vuosien takaa. Käsillä olevassa lehdessä on jälleen Siiralan vaikuttavia kirjoituksia ja niitä taustoittava artikkeli, kuten tämän vuoden edellisissä numeroissakin. Kirjailija, dosentti Juhani Ihanus on paneutunut Siiralan jäämistöön, jonka ajattomuus ja ajankohtaisuus on yllättävää Euroopan jäsenyydessä uudenaikaiseen muottiin.

Matti Siirala syntyi 24. marraskuuta 1922 Liperissä, jatkosodassa menetetyin Karjalan kupeessa. Hän kuoli 85 vuoden ikäisenä Helsingissä 18. elokuuta 2008. Hän oli saanut nähdä, miten ja millaisin kärsimyksin kahdesta viimeisestä sodastamme oli selvitty. Hänen isänsä Matti Johannes Siirala (1889–1948) oli syntynyt Viipurissa ja tullut siellä ylioppilaaksi. Kansalaissodan aikana hänen oli toimittava Suomenlinnassa suojeluskunnan lääkärinä vankileirillä 29 vuoden ikäisenä, vaikka hän olisi itse halunnut päästä työkomennukselle Viipuriin, isänsä synnyinkaupunkiin.

Suomelle vuosisatoja kuulunut Viipuri Monrepos-puistoineen oli ollut pakko luovuttaa armeijamme äkkivetäytymisen myötä vuonna 1944. Monrepos-puistoon oli samalla jätettävä ikimuistoinen patsas, jossa Kalevalan Väinämöinen soittaa kannelta jylhä kallio selustanaan. Mitä tykit ja amukset tuhoavat, sen muistomerkit, kirjat ja muistot rakentavat uudelleen. Matti Siirala odotti vääryyden korjaamista – hänen oikeudentajunsa vaati sitä, loppuun asti.

Matti Siirala väitteli vuonna 1949 neurologian alalta lääketieteen ja kirurgian tohtoriksi. Hän oli psykoanalyttikko ja filosofi. Vuonna 1958 hän oli perustamassa Suomen ensimmäistä psykoanalyttista järjestöä, Therapie-säätiötä, jonka toiminnanjohtajana hän oli vuoteen 1971 saakka ja hallituksen puheenjohtajana 1971–1982. Hänet nimitettiin vuonna 1968 psykiatrian dosentiksi Helsingin yliopistoon.

Sotiemme takia Suomi oli ollut kymmenkunta vuotta lähes syrjässä vallitsevista tiedon kanavista ja virtauksista. Tampereella vaikuttanut psykoanalyttisesti suuntautunut lääkäri Yrjö Kulovesi oli kuollut jatkosodan lopulla vuonna 1943. Sodan runtelemassa Suomessa yhteydet, eivät ainoastaan kulkuyhteydet, olivat haastavia. Suomi oli pitkään psykoterapeuttisessa paitsiossa. Onneksi joitakin psykiatreja ja muita hoitoalan ihmisiä saattoi hakeutua Keski-Eurooppaan ja Ruotsiin psykoterapeuttisiin ja psykoanalyttisiin koulutuksiin. Yksi heistä oli Matti Siirala. Hän asui perheineen Zürichissä vuosina 1952–1957, jolloin hän kävi oppianalysissa psykiatri-psykoanalyttikko Gustav Ballyn luona.

Kun Matti Siirala opiskeli Sveitsissä psykoanalyysia ja eksistentiaalianalyysia, erityisesti Gaetano Benedettin lähestymistapa psyykkiseen kärsimykseen kosketti häntä. Martin Heideggerin kirjoitukset ihmisen kokonaisvaltaisesta todellistumisesta olemassaolossaan sekä Viktor von Weizsäckerin ajatukset ihmisen psyykkis-ruumiillisesta kokonaisuudesta tulivat Therapiean tauso-

tafilosofiaan ja ajatteluun mukaan. Muita läheisiä keskustelukumppaneita olivat Siiralan työtoverit Kauko Kaila, Allan Johansson ja Oscar Parland.

Sodanjälkeinen Suomi tarvitsi uusia hoitotähtejä ja toimijoita valamaan luottamusta tulevaisuuteen ja auttamaan niitäkin, joilla ei näyttänyt olevan tulevaisuuden toivoa. Vaikka rauhan tultua sotiemme jäljet näkyivät sodasta palanneiden öisissä painajaisuuksissa ja sukupolvien yli ulottuvissa kärsimyksissä, silti tapana oli vaieta ja katsoa eteenpäin. Tarvittiin muutakin kuin sotakorvausten maksamista.

Martti Siirala askarrutti erityisesti ihmisen mielen sairastuminen sen vakavimmassa muodossa, skitsofreniassa, jonka hän näki kumpuavan laajemmasta sosiaalipatologiasta. Ihminen ei ole saari, vaan riippuvainen kasvualueestaan, varhaisen ympäristönsä kannattelevuudesta tai sen haavoittavuudesta.

Kuulun siihen onnekaaseen Therapeian kuusivuotiseen koulutusryhmään, joka sai muutaman kerran Martti Siiralan seniorikseen, erityisesti kun käsitelimme skitsofreniaa. Kun kerroin nuoresta skitsofreniasta sairastavasta naisesta, minua ja monia muita hätkähdytti Siiralan intensiivinen paneutuminen ja myötäelävä kosketus nuoren naisen elämänkohtalon monipuoliseen avaamiseen ja ymmärrettäväksi hahmottamiseen. Siiralan ajatusten läsnäolo ja niiden todellisuus oli käsin kosketeltavaa. Hän näki sairaiden puolien rinnalla terveen yritteliäisyyden ja kätkeytyvät voimavarat. Siiralan tutkielma *Peruskatsomustemme merkityksestä lääketieteessä* avautui koulutusryhmällemme hänen elävällä ohjauksellaan.

Vaikeita elämään kuuluvia asioita ei voi lohkoa pois niistä vaikenemalla, vaan ihmisellä on oikeus sanoittaa ne. ”On puhuttava siitä mistä vaikenemme.” Taakkasiirtymät liittyvät ihmisen elämään, kasvuun ja keskinäiseen ihmisenä olemisen vaikeuteen. Niistä saattaa tulla esteitä omien mahdollisuuksien toteuttamiseen, ellei ihminen löydä toista, joka voi avata esteitä. Psykoterapiasta ja psykoanalyyseista on saattanut löytyä uudenlainen tie monen ihmisen elämänsä aikana.

Isäni valtakunta
 meri, jonka syvyyksistä ei löydy eilistä päivää.
 Isäni valtakunta
 ilo,
 joka säteilee kuin juuri herännyt aamu
 pitkien sateitten jälkeen.
 Isäni valtakunta
 lohdutus,
 sillä hiljaisinkin sana,
 kaislan laulu tuulessa,
 tarttuu sieluun
 eikä sairautta enää ole.
 (Rauhala 1977.)

Mirja Malmberg
 Psykologian tohtori ja *Psykiatria*-lehden toimittaja

Kirjallisuus

Rauhala, Niilo (1977). *Valossa näkyy kirjoitus*. Helsinki: Otava.